

Heilsuverkið

MINSTA PROSENTS- JÁTTANIN Í 17 ÁR

At kanna töluni fyri almennu útreiðslurnar hjá landsfyrisingini hevur sett fram grundleggjandi spurningar um vanligt talskil hjá yvirritaða

MORTAN ØSTERØ

Roknskapurin fyri føroyska heilsuverki er at finna á yvirlitum hjá Hagstovuni, Gjaldstovuni, Heilsumálaráðnum, Fíggjarmálaráðnum og í sjálvari fíggjarlógini, umframt, at fleirtjóðastovnar – sum norðurlendsku hagfrøðinevndini innan heilsuvísindi »NOMESCO« – hava roknað heilsuútreiðslurnar hjá Føroyum út. Nógvir aktørar merkir nógv roknað við stóðini í fíggjarlógargruppaskotinum.

Verður hugt at tølum frá 1998 upp til 2015, er játtanin til heilsuverki farin úr 382 og upp í 985 milliónir krónur – ein vøkstur á góðar 603 milliónir krónur, ella økt við 158 prosentstigum. Somu tíðina er bruttotjóðarúrtøkan hjá Føroyum vaksin úr 7,4 til 15,7 milliardir krónur – ein vøkstur á 8,3 milliardir krónur, ella við 89 prosentstigum. Sostatt er játtanin til heilsumál farin við einum størri prosentparti av føroysku bruttotjóðarúrtøkuni (BTÚ) síðani 1998 – neyvt var játtanin 5,1 prosent av BTÚ í 1998, og 6,3 prosent av BTÚ fyri 2015.

einans tikið uppgerðina av almenna roknskapinum sambært Gjaldstovuni til tess at tryggja samanberingargrundarlag, meðan töluni fyri føroysku bruttotjóðarúrtøkuna eru frá Hagstovuni. Har roknskapurin framvegis ikki er uppgjørdur (t.e. 2015) er roknað við stóðini í fíggjarlógargruppaskotinum.

Støðugt fleiri milliónir til heilsumál

Verður hugt at tølum frá 1998 upp til 2015, er játtanin til heilsuverki farin úr 382 og upp í 985 milliónir krónur – ein vøkstur á góðar 603 milliónir krónur, ella økt við 158 prosentstigum. Somu tíðina er bruttotjóðarúrtøkan hjá Føroyum vaksin úr 7,4 til 15,7 milliardir krónur – ein vøkstur á 8,3 milliardir krónur, ella við 89 prosentstigum. Sostatt er játtanin til heilsumál farin við einum størri prosentparti av føroysku bruttotjóðarúrtøkuni (BTÚ) síðani 1998 – neyvt var játtanin 5,1 prosent av BTÚ í 1998, og 6,3 prosent av BTÚ fyri 2015.

Hóast útreiðslurnar hjá landinum til heilsumál eru vorðin ein alsamt størri biti sammet við bruttotjóðarúrtøkuna, sær gongdin øðrvísi út, verður tíðarskeiðið býtt sundur í valskeið. Tá ið sitandi samgonga tók við stjórnarvaldinum í 2011, svaraðu heilsuútreiðslurnar til 7,1 prosent av føroysku bruttotjóðarúrtøkuni. Síðani er játtanin lutfalsliga minkað tey fyra stjórnarárin við verandi samgongu. Í ár er játtanin nærum eitt heilt prosentstig minni av BTÚ, enn tá ið samgongan tók við – hon svarar nú til 6,3 prosent av føroysku bruttotjóðarúrtøkuni, ið somuleiðis er størsta minkingin í tíðarskeiðnum 1998-2015 sammet við BTÚ. Neyðugu fyrrvarnini eru tó, at í 2010 og 2011 eru útreiðslurnar til heilsumál hækkaðar óvanliga nógv, vegna avgerðina um at avtaka sjúkrakassarnar og fíggja somu tænasturnar úr landskassanum umvegis Heilsutrygd – sostatt er trupult hjá samgonguni at tryggja prosentvísa hækkan av játtanini.

Lutfallsliga minsta hækkingin fyri valskeið

Verður hugt at krónum og oyrum, er játtanin til heilsumál økt á hvørjum ári, undantikið í 2012, tá ið játtanin minkaði úr 943 milliónum niður í 924 milliónir frá 2011 til 2012. Hyggja vit at upprunajáttanunum til heilsumál, tá ið ein samgonga tók við, og hvør játtanin var, tá ið hon legði frá sær, ber til at staðfesta prosentvøksturin á játtanini í valskeiðinum. Størstu prosentvøksturin eigur samgongan millum Fólkaflokkinn, Tjóðveldisflokkinn og Sjálvstýrisflokkinn, tá játtanin varð økt úr 380 í 537 milliónir krónur frá 1998 til 2002 – tað svarar til eina øking á ikki færri enn 41 prosent. Størsta økingin í krónum og oyrum fór fram í samgonguskeiðnum millum Fólkaflokkinn, Sambandsflokkinn og Javnaðarflokkinn, tá ið tey øktu játtanina 199 milliónum krónum frá 2008 til 2011 – sama tíðarskeið, sum sjúkrakassarnir verða avtiknir og fíggingin lögð til landskassan.

Minstu økingina av játtanini til

heilsumál fyri eitt fyra ára valskeið – í bæði prosentum og milliónum – eigur sitandi samgonga. Játtanin var 943 milliónir krónur tá ið hon tók við, og fíggjarætlanin fyri 2015, letur 985 milliónir krónur av til heilsumál. Tað svarar til eina øking á 42 milliónir krónur – ella sløk 4 prosent. Sjálv-søgdu fyrrvarnini eru, at tess størri upphæddin er í krónutali, tess størri øking í krónutali krevst, fyri at síggja stórvegis prosentvøkstur í játtanini.

Hinvegin er greitt, at bruttotjóðarúrtøkan og almenna nýtslan hevur verið støðugt vaksandi síðani 1998, og sostatt er tað natúrligt, at ymsu ráðini fáa alsamt størri játtanir – íroknað heilsumál. Greiða gongdin seinastu fyra árin hevur verið, at játtanin til heilsumál í mun til føroysku bruttotjóðarúrtøkuna er støðugt minkað. Serliga skal havast í huga, at í 2014 vórðu 989 milliónir krónur játtaðar til Heilsumálaráðið, men einans 966 milliónir vóru brúktar – altso vóru 23 milliónir í avlopi.

Sambært heimildunum hjá heilsu-

